

Особено мнение на съдиите Румен Янков и Пенка Томчева

I . Относно твърденията за противоречие на § 2, с който е създаден чл. 35е от ЗИДЗПСК с чл. 4, чл. 56, чл. 57, чл. 117, чл. 120, ал. 2 и чл. 127, т. 3 от Конституцията (т. 2 и 3 от искането на групата от 50 народни представители, т. 2, 3 и 4 от искането на президента и т. 1 от искането на групата от 56 народни представители)

Приватизацията по легалното определение на чл. 1 ЗПСПК е прехвърляне чрез продажба на български физически, юридически или на чуждестранни лица дялове или акции, или обособени части от търговски дружества. Един от методите на приватизация по глава 6 на ЗПСПК е придобиването на акции, собственост на държавата, чрез публично оповестен конкурс - чл. 32, ал. 1, т. 3 ЗПСПК .

От изложеното се вижда, че доколкото физически лица (за юридическите това е невъзможно) участват в приватизационни процедури, не могат да бъдат засегнати техни основни права и свободи, посочени в чл. 35, 37, 41, 44 от Конституцията, а единствено правото им, и това на юридическите лица, да обжалват всички административни актове, доколкото е предвидена законова забрана.

В случая определена категория административни актове, изброени в чл. 35е ЗИДЗПСПК, не могат да бъдат обжалвани пред съд при провеждането на публично оповестен конкурс, защото са от значение за националната сигурност.

Поставя се въпросът, съдебният контрол като конституционна ценност може ли да бъде ограничен в името на друга ценност - „националната сигурност”, понятие, посочено в чл. 24, ал. 2 и чл. 105, ал. 2 от Конституцията, без да е определено съдържанието му.

Не може да се твърди, че понятия като „национална сигурност”, „свободна стопанска инициатива”, „стопанска дейност” и други изброени в Конституцията не могат да бъдат дефинирани. Тук става дума за нещо друго - наред с определените понятия, правото прибегва и до други с неопределено, даже неясно съдържание. В случая е налице утвърдена трайна юридическа техника, която предоставя нормативна

делегация на органите на власт в рамките и хода на управление да интерпретират понятията с оглед на съществуващите реални. Това е така, защото точните дефиниции установяват трудно подвижен, закостенял юридически ред, който може да бъде сериозна пречка за ефективно управление.

Така стоят нещата и с понятието „национална сигурност“. В днешно време сигурността на държавата е свързана не само със секретност, подготовка на въоръжени сили, гарантиране на суверенитета и териториалната неприкосновеност. Добра илюстрация за казаното е Концепцията за националната сигурност (ДВ, бр. 46/1998 г.). Според т. 20 „национална сигурност има, когато не съществува не само политически диктат, но и икономическа принуда“ за държавата; в т. 24 като основен фактор на сигурността е посочена степента на развитие на страната, а т. 38 сочи икономическия фактор като решаващ за гарантиране на националната сигурност. Не само това - посочената концепция в т. 49. като приоритетен фактор за националната сигурност, има предвид дори екологичния фактор. От тази гледна точка бегъл поглед на Приложение № 2 към чл. 35е, ал. 1 ЗИДЗПСПК показва, че предприятията от списъка са от значение за сигурността на страната. Не може да не е от значение приобретателят на предприятието дали не е уязвим от гледище на поетите международни ангажменти на страната, срещу прането на пари или кой ще придобие правото на собственост на части от военнопромишления комплекс, произвеждащ стоки за двойна употреба и пр.

Краткото изложение показва, че законодателят не се е позовал произволно на конституционната ценност „национална сигурност“. В чл. 120, ал. 2 от Конституцията е предоставено правото му да направи изключение, като ограничи определена категория административни актове от съдебно обжалване. Това е сторено с чл. 35е от ЗИДЗПСПК.

По-нататък се поставя въпросът за прилагане на принципа за съразмерност - доколко правото на обжалване на участниците в приватизационния процес може да бъде ограничено. Очевидно е, че тази преценка принадлежи първоначално на НС.

Веднъж формулирана в закона обаче, тя подлежи на проверка и от конституционната юрисдикция - дали не е налице грешка при оценяването на необходимата от закрила ценност „национална сигурност“ чрез ограничаване на друга - правото на обжалване на част от административните актове по ЗПСПК. Намираме, че ограничението е съразмерно на потребността от закрила на националната сигурност, като е възможно

да бъде ограничено правото на защита по следните съображения:

- изключението се отнася за административни актове по повод на приватизация на търговски дружества от ключово значение за икономиката на страната и имащи пряко отношение към националната сигурност;
- изключените от обжалване актове не засягат основни човешки права и свободи. Макар и възприето със закона, ограничението ще действа в определен отрязък от време - докато приключи приватизацията на предприятията, посочени в списъка - Приложение № 2 към чл. 35а;
- при продължаващата вече десетилетие приватизация необходимостта от бързина за раздържавяване на тази категория обекти оправдава ограниченията. Известни са случаите на търсене на правосъдие от нелегитимни кандидати по начин да се протакат процедурите чрез ползването по превратен начин правото на касация (забавяне на раздържавяването с оглед на запазване монополно положение на търговските дружества например).

Разпоредбата на чл. 35е ЗПСПК в частта, с която ограничава участието на прокуратурата в приватизационната фаза също не е противоконституционна. Прокуратурата не е носител на свои права - тя упражнява, доколкото е допустимо със закон, права на държавата. След като не е носител на правата, казаното по-горе за физическите и юридическите лица ще важи с още по-голямо основание и за прокуратурата. Още повече, че ограничението е в съзвучие със засиленото диспозитивно начало в административната процедура.

2. Относно твърдението за противоречие на § 2, с който е създаден чл. 35г от ЗИДЗПСК (противоречие с чл. 8 и чл. 62 от Конституцията, т. 7 на групата от 50 народни представители, т. 1 и 5 от искането на президента на Република България, т. 1 от искането на групата от 56 народни представители)

Разделението на властите се характеризира с отчетливо, но в крайна сметка не безусловно разделение. Властите са независими една от друга, но не са самостоятелни, защото функционирането им една без друга е невъзможно. В исторически план, а това важи и днес, разделението на властите не трябва да има за последица ефективно управление, а да предотврати ограничението на основните свободи. Гаранция за тази независимост са два основни фактора: съществува ли

организационна независимост от гледище на кадрови въпроси и на второ място, съществува ли независимост при вземането на решенията.

Разпоредбата на чл. 35е не противоречи на посочените принципи. Проследявайки съдържанието ѝ, се вижда, че НС не е ограничено с нищо при взимане на решението. То е самостоятелен акт, пораждащ определени последици, посочени в закона. От друга страна, МС действа в рамките на своята компетентност при избора на купувач. Той от своя страна също не е обвързан от волята на парламента, какво ще бъде решението му в един или друг смисъл.

Впрочем, достатъчно е да се погледне чл. 84 от Конституцията, за да се види широката палитра от правомощия на НС, които включват не само законодателната дейност, но и сключването на сделки, управлението на икономиката на страната и прочее. Тезата се подкрепя и от други конституционни разпоредби, например чл. 91, чл. 130, ал. 3, чл. 147, ал. 1, § 6 ПЗР на Конституцията.